

SXEDIO.20X

12.12.1893: ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Στις 12 Δεκεμβρίου έγιναν σε επίσημη τελετή τα εγκαίνια του πρώτου γυμνασίου της Λευκωσίας- και της Κύπρου- στην παρουσία όλων των επισήμων.

Έτσι ο νέος Αρμοστής Ουώλτερ Σένδαλ, δεν απουσίαζε από την τελετή όπου μάλιστα μίλησε.

Μίλησαν επίσης ο πρόξενος της Ελλάδας Κ. Πανουργιάς και ο Γυμνασιάρχης Δέλιος.

Δυο εφημερίδες της εποχής, ο "Ευαγόρας" και η "Φωνή της Κύπρου" έδωσαν μακροσκελείς περιγραφές.

Ο "Ευαγόρας" ιδιαίτερα χρησιμοποίησε πολύ κολακευτικά λόγια για να περιγράψει την ομιλία του Αρμοστή Σένδαλ (Νέος Κυπριακός Φύλαξ, 14 Μαΐου 1943:

"Την π. Κυριακή (12 Δεκεμβρίου 1893) το Ελληνικόν στοιχείον της πρωτεύουσας ήγε μετά παλλούσης καρδίας εορτήν χαρμόσυνον, εορτήν εξόχως λαμπράν εορτήν παγκύπριον, την κατ' εξοχήν εορτήν των γραμμάτων, τον πανηγυρισμόν των εγκαίνιων του αρτισυστάτου γυμνασίου μας.

Το Γυμνάσιον όπως τόσαι ωνειρεύθησαν γενεαί ως τον πρώτον προς την ηθικήν ημών ανάπλασιν σταθμόν, το γυμνάσιον, ου η υποφώσκουσα ακτίς απειράκις εδόννησε μηχιαίτατα την καρδίαν του λαού, υστερούντος μεν εν τη πνευματική σταδιοδρομία, όλως αναιτίως εαυτού των λοιπών αυτού αδελφών, αλλά βαθύτατα συναισθανομένου τα καθήκοντα, άπερ επιβάλλουσιν αυτών η ευγενής αυτού καταγωγή και η ιστορικώτατη χώρα, ην απ' αιώνων οικεί και ακαθέκτως οργάντος προς πνευματικήν μόρφωσιν το Γυμνάσιον, τέλος, δι' ο τσαύται τασάκις κατεβλήθησαν ευγενές και θερμόταται, αλλά μάταιαι δυστυχώς προσπάθειαι, αποθέμενον τον άύλον αυτού τύπον, ον έφερεν εν όσω εκυοφορείτο μόνον εν τη φαντασία μόνον λαβόν δε

σάρκα και οστά, ου μην αλλά και χρισθέν διά των μύρων της γνησιότητος υπό του Σκηπτούχου Πολλάδος, ήτις ως ώφειλεν ουδαμώς εβράδυνε να σπεύση προς αυτό και το περιβάλη βασιλικον διάδημα αυθεντικότητος και φέρον το ολοκαινουργές σπήηρον του, ετέλει τη π. Κυριακή, επισήμως επισημότατα την σκέψιν του.

Από ημερών έγγραφοι προσκλήσεις του Γεραρού Προέδρου της Εφορευτικής Επιτροπής και προκήρυξις αυτού, δημοσιευθείσα εν τω εγχωρίω τύπω ανήγγελλεν τοις εν τέλει τοις αντιπροσώποις των διαφόρων παρ' ημίν Κοινοτήτων, ταις αντιπροσωπευτικαίς Σωματείσι των διαφόρων μερών της νήσου και τω λαώ ότι η 12η Δεκεμβρίου είχεν ορισθή ως η ημέρα της τελέσεως των εγκαινίων του αρτισυστάτου γυμνασίου μας.

Αι προσκλήσεις εγένοντο πανταχού ιδιαιτέρως αποδεκταί, οι διδάσκαλοι και η εύελπις και άλκιμος νεολαία μας υπερανθρώπως εκοπίαζον και μετ' αξιοθαυμάστου ζήλου προητοίμαζον τα της εορτής παιρούντες και πράττοντες εκ του μηδενός και τα πάντα προεμήνυσον πλήρη επιτυχίαν, ήτις και απέβη όντως καταπληκτική.

Η μεγάλη αίθουσα του σχολείου διεκοσμήθη απερίττως μεν εν τω μέτρω των εισέτι πενιχρών πόρων καθιδρύματος όλως νέου, αλλά φιλοκάλως και μετ' ιδιαιζούσης λαμπρότητος και καλαισθησίας. Η έξω θύρα περιεβλήθη τον τύπον των Προφυλαίων του παρθενώνος μας, φέρουσα άνωθι τρεις μεγάλας σημαίας των τριών εθνικοτήτων αίτινες νυν δισπόζουσι της Κύπρου, η δ' έσω θύρα ην κεκοσμημένη διά μυρσινών και μικροτέρων σημαίων.

Αυτή δ' η αίθουσα εντός έφερε διάκοσμον, όστις δεν ηδύνατο να γίνη μετά περισσοτέρας φιλοκαλίας, καλαισθησίας και συμμετρίας.

Αι μυρσίνας διά των λεπτών και αρωματικών αυτών φύλλων και οι φοίνικες, διά της ρομαντικής αυτών όψεως προσέδιδον τη αιθούση χροιάν χαρμόσυνον και επιβλητικήν οι δε πολλοί ελληνικοί και αγγλικοί θυρεοί, οίτινες έφερον εκατέρωθεν, οτέ

μεν ελληνικήν και αγγλικήν σημαίαν οτέ δε την ελληνικήν και γαλλικήν και οίτινες εκρέμοντο εις τα διάκενα μέρη των παραθύρων και θυρών της αιθούσης ανέπνεον αύραν επισημότητας.

Εν τω βάθει της Αιθούσης ήσαν τοποθετημένοι εν γραμμή καμπύλη τέσσαρες ομοιόμορφοι επίσημοι πολυτελείς έδραι και άνωθεν αυτών ανηρημέναί επί του τοίχου αι εικόνες της χαριβρύτου Ανάσσης και του σεπτού βασιλικού ζεύγους της Ελλάδος, ενώ παρέκει δεξιά μεν ωράτο η εικών του περιπτύστου γέροντος κ. Γλάδστιωνος, απέναντι δε η του Ζήνωνος του Κιτιέως.

Των ειρημένων τεσσάρων εδρών πρώτη κατά την τάξιν ήρχετο η του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου, αμέσως δε κατόπιν και δεξιά αυτής η της Α. Ε του Μ. Αρμοστού ταύτης η της Λαίδης Σένδαλλ και μετ' αυτήν ύστερον η του αντιπροσώπου της Α. Μεγαλειότητος του βασιλέως των Ελλήνων.

Οπισθεν δε και πλαγίως αυτών ήρχοντο τα καθίσματα των λοιπών επισήμων προσκεκλημένων, αίτινα μετά την ρηθειςών τεσσάρων εδρών απειτέλουν μέγα ημικύκλιον εστρωμένον διά ταπήτων και καταλήγον εις το μέσον της αιθούσης.

Εκεί δε όπου έληγε το ημικύκλιον, ην εστημένη εξέδρα τις διά τον Γυμνασιάρχη κ. Δέλιον, πανηγυριστήν της εορτής.

Η έναρξις του κυρίου μέρους εορτής είχεν ορισθή διά την 2 1/2 ώραν μ.μ., αλλά από της 2 μ.μ ήδη ο Μακαριώτατος κατελθών των Αρχιεπισκοπικών αυτού ανακτόρων και περιβληθείς την Πορφύραν αυτού και λαβών ανά χείρας την Βασιλικήν σκηπτροφόρον Ποιμαντορικήν του ράβδον ήρχισε τον αγιασμόν, όστις εθεωρήθη καλόν να τελεσθή προ της αφίξεως των επισήμων ξένων, ίνα μη ούτως υποβληθώσιν ούτοι εις το λίαν κοπιώδες εκείνο μέρος της τελετής.

Αλλά δεν είχον παρέλθει λεπτά τινα και αμέσως προήλθε πρός πάντων ο Ελλην Πρόξενος, όστις λίν ασμένως και πάνυ προθύμως έσπευσεν εκ Λάρνακος όπως τιμήση διά της υψηλής παρουσίας του την μεγάλην ημών εορτήν και συμερισθή την χαράν ημών και όστις

ωδηγήθη αμέσως υπό της επιτροπής εις την δι' αυτόν ορισθείσαν έδραν.

Μολις δ' ετελείωσεν ο αγιασμός το προκαταρκτικόν ούτως ειπείν μέρος της κυρίας τελετής και εσήμανεν η **2 1/2** ώρα μμ. οπότε αμέσως επεφάνη εν τω μέσω ημών ο πάντοτε ακριβέστατος Ανώτατος ημών άρχων μετά της εγενεσιτάτης Λαίδης Σένδαλλ μετά του υπασπιστού του.

Η Α. Μακαριότης προχωρήσασα βήματα τινα, τείνει την χείρα τω σεπτώ ζεύγει και οδηγεί αυτό εις τας οικίας του έδρας.

Τότε ευθύς άρχεται η κυρίως τελετή. Και πρώτον μεν εγένετο μικρά της, αλλ' επιβλητικότητη ιεροτελεστία, μετ' αυτήν δι' αμέσως χορός, εκ μαθητών του Γυμνασίου, ήρξατο άδων υπό την ηγεσίαν του καλλιφώνου κ. Παπαπαύλου (καθηγητού) τον αγγλικόν Βασιλικόν Ύμνον.

Της ιεροτελεστίας ταύτης και του Ύμνου της Βασιλίσεως ηκροάσθησαν πάντες ευλαβώς και όρθιοι.

Είτα ο γυμνασιάρχης δι' επιχαρίτου υποκλίσεως προς τα κατ' εξοχήν **4** επίσημα μέλη της ομηγύρεως τα προσεκάλεσεν αυτά, όπως καθεσθώσιν, αυτός δ' αναβάς επί το βήμα, απήγγειλε διά καθαράς και ευρύθμου φωνής τον πανηγυρικόν...

Μετά το πέρας του λόγου εγερθέντες και πάλιν ηκροάσθημεν όρθιοι του Ελληνικού Βασιλικού Ύμνου... Ο χορός έψελλε και πάλιν πατριωτικόν τι άσμα και ούτως έληξεν η ευφρόσυνος αύτη πανήγυρις.

Του κ. Γυμνασιάρχου διά της πάλιν επιχαρίτου υποκλίσεως δηλώσαντος ότι έληξεν η τελετή και του Μ. Αρχι/που εγερθέντος όπως ευχαριστήση την Α.Ε. τον Αρμοστήν και την Λαίδην Σένδαλλ, τον Ελληνα Πρόξενον και πάντας τους παρισταμένους διά την ευγενή προθυμίαν μεθ' ης παρέστησαν εις την των γραμμάτων εορτήν μας, ο ευφραδέστατος και υπυπετέστατος ρήτωρ Σερ Ουώλτερ Σένδαλλ, ήνοιξε το μελίρρυτον αυτού στόμα και εξ αυτού εξήλθον φθόγγοι, οίτινες εδόνησαν το μηχιαίτατα της καρδίας ημών. Το παράδειγμα του Μ. Αρμοστού ηκολούθησε και

το Ελλην Πρόξενος όστις ειπών ολίγα τινά ευφυά τε προσφυά τε, ηυχήθη από μιχών καρδίας την ευόδωσιν του έργου.

Επίσης η "Φωνή της Κύπρου" στην έκδοση της στις **15/27** Δεκεμβρίου **1893** έγγραφε για τα εγκαίνια του Γυμνασίου:

" Ο καιρος δεν ηυνόησε τα εγκαίνια του αρτισυστάτου γυμνασίου ημών, αίτινα ετελέσθησαν τη παρελθούση Κυριακή Η ημέρα ήτο συννεφώδης βροχερά και μεγαλγχολική.

Αλλά τούτο ουδόλως εκάλυσε τον πολύν κόσμον να μεταβή εκεί, πολύ δε προ της ορισθείσης ώρας το πλήθος είχε συμπυκνωθή μέχρι του αδιαχωρήτου και απροχωρήτου.

Η τελετή εγένετο εν τη μεγάλη αιθούση της σχολής ήτις είχεν επί τούτω διασκευασθή καταλλήλως. Ολοι οι τοίχοι είχαν καλυφθή διά σημαιών ελληνικών και αγγλικών τα υπερήφανα χρώματα της θαλασσομεδούσης Αλβιώνος ηδελφούντο αρμονικώς προς τα κυανούν και το λευκόν. Εικόνες τινές των βασιλικών οικογενειών ήσαν επίσης ανηρτημένα επί των τοίχων.

Η συρροή των προσκεκλημένων ήρξατο από της **2ας** μ.μ. ώρας εν δε τέταρτον μετά ταύτα η αίθουσα ήτο εξ ολοκλήρου κατειλημμένη. Δεν υπήρχε πλέον χώρος και όμως καθ' ομίλους πυκνούς αφικνούντο οι προσκεκλημένοι.

Επί τέλους φθάνει η Α.Ε. ο Μέγας Αρμοστής μετά της λαίδης Σένδαλλ και άρχονται ψαλλόμεναι αι συνήθεις εν τοιαύταις τελεταίς ευχαί. Πλην της Α. Εξοχότητος παρήσαν εν τη τελετή πάντες σχεδόν οι ανώτεροι Αγγλοι υπάλληλοι και πολλοί των τα πρώτα φερόντων συμπολιτών ημών οθωμανών και αρμενίων.

Ο γενικός Πρόξενος της Ελλάδος κ Πανουργιάς προσκληθείς παρήν εν τη τελετή. Ψαλισών των ευχών ο γυμνασιάρχης κ. Δέλιος απήγγειλε ταχέως, αλλά μετά φωνής ευδιακρίτου τον πανηγυρικών των εγκαινίων αναπτύξας την πορείαν ην το ημέτερον γυμνάσιον θ'

ακολουθήση και υποδείξας τα εκ της εκπαιδεύσεως περερχόμενα καλά.

Μετ' αυτόν ο κ. Ε. Κωνσταντινίδης ως αντιπρόσωπος της εν Αιγύπτω Κυπριακής Αδελφότητας, της, ως γνωστόν παρασχούσης γενναίαν υπέρ του γυμνασίου συνδρομήν, είπε ολίγα τινα και είτα η .Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος εγερθείς ηυχαρίστησε την Α. Εξοχότητα και πάντας επί τω ενδιαφέροντι όπερ επεδείξαντο παραστάντες εις τα εγκαίνια του αρτισυστάτου τούτου εκπαιδευτηρίου.

Την Α. Μακαριότητα διεδέξατο ο Μ. Αρμοστής όστις αφού πρώτον εξέφρασε την χαράν του επί τη ιδρύσει ανωτέρου εκπαιδευτηρίου εν τη πρωτεύουση έπλεξεν είτα το εγκώμιον της ελληνικής γλώσσης ειπών ότι η γλώσσα αύτη είναι το τελειότερον όργανον, δι' ου ο άνθρωπος εκφράζει τα υψηλότερα των διανοημάτων και προσθέσας ότι ανέκφραστον αισθάνεται ευχαρίστησιν ακούων ότι η γλώσσα του Ομήρου, του Πλάτωνος και του Σοφοκλέους θα κατέχει εξέχουσαν θέσιν εν τω γυμασίω.

Μετ' αυτον ο κ. Πρόξενος συγκινημένος είπεν ολίγας λέξεις και είτα ψαλέντων υπό των μαθητών του αγγλικού και του ελληνικού ύμνου έληξεν η τελετή".